

**In Hoc Libello Pontificii Ora||toris continetur legatio, in
co[n]uentu Noremburgensi,|| Anno. M. D. xxij. inchoato,
sequenti vero finito ex-||posita, vna cum instructione ab
eodem legato|| ...**

Hadrian <VI., Papst>

Noremburgæ, 1523

VD16 K 320

Instrvctio pro te D. Fra[n]cisco Cheregato, de quibusdam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65406)

INSTRVCTIO pro te D. Frācisco Cheregato, de quibusdam, quę prelati, Principibus, & ciuitatum Germanicarum oratoribus dicere poteris viua voce, vbi & quando oportu- num iudicaueris.

IN PRIMIS DECLARABIS EIS MAXI- mum dolorem, quo affligimur, ex prosperatione sectę Lutheranaę: ob id potissimū, q̄ videmus innumerabiles animas Christi sanguine redemptas, & curę nostrę pastorali com- missas, illius occasione a vera fide ac religione auerti, & in perditionē ire; idq̄ in natione, ex qua nobis secundum carnē origo est, quę ab initio, ex quo ad Christum cōuersa fuit, vsq̄ ad istos proximos annos semp̄ extitit fidelissima, ac religio- sissima, ac p̄pterea nobis vehemētissimum desideriu esse, vt huic pesti celerius occurratur, priusq̄ Germaniā ipsi contin- gat, quod Bohemiā olim contigit; nosq̄ paratissimos esse, ad faciendū omnia in hūc effectū, quę ex parte nostra expectas- ri poterunt; ac summopere desiderare, vt etiam vnusquisq̄ eorum hoc ipsum pro viribus facere studeat; vtq̄ id faciant, nos quantū possumus vnūquemq̄ eorum hortari & rogare. Debeunt aut̄ eos ad hoc mouere sequentia.

PRIMO, & ante omnia honor dei omnibus rebus pre- ferendus, qui per istas hęreses grauiter leditur, eiusq̄ cultus consuetus non solum diminitur, sed potius ex toto corrup- pitur. Item charitas erga proximos, qua vnusquisq̄ pro vi- ribus studere debet, proximos errantes ab errore reuocare. Quod nisi fecerit, deus eos qui sua negligentia pereunt, de manu eius requireret.

SECUNDO, mouere eos debet infamia nationis suę, quę cum semper præ ceteris nationibus Christianissima sit habi- ta, nunc propter eos, qui sectam Lutheranam insequuntur, apud omnes pessime audit.

TERTIO, moueat eos respectus honoris eorum proprii, qui maxime leditur, si ipsi, qui apud nationem Germanicam

b

auctoritate & potentia pollent, hereses istas non totis viris
bus expellere laborant; tum quia degenerabunt a progenis
toribus suis, viris Christianissimis, qui in Constantiensi cons
cilio ex magna parte interfuerunt condemnationi Ioannis
Hufs, & aliorum hæreticorum, quorum aliqui ipsum Ioan
nem Hufs proprijs manibus ad ignem duxisse dicuntur. Tū
quia ipsi, vel maior eorum pars, edictum imperiale in exe
cutione sententię apostolicę contra Martinum Lutherum &
suos late factum approbarunt, eiq; auctoritatem suam adhi
buerunt, & propterea nisi illud pro viribus executi fuerint,
vel inconstantes iudicabuntur, vel etiam fauere reputabun
tur: cum manifestum sit, eos vbi efficaciter velint, illum ex
terminare facile posse.

QUARTO, moueat eos iniuria, quæ per Lutherum, eis
& eorum parentibus, ac progenitoribus infertur. Cum enim
ipforum parentes & progenitores, & ipsimet semper tenue
rint fidem, quam ecclesia Romana atq; catholica approbat,
& Lutherus, suiq; sectatores, longe diuersam fidem teneant,
asserendo multa nō esse de fide, quæ tamen illi tenuerint esse
de fide; manifestum est, illos a Luthero condemnari pro infis
delibus & hæreticis, & per cōsequens secundum Lutherum
omnes eorū maiores, qui in fide nostra decesserunt, sunt in
inferno: cum error in fide homines damnationis reos faciat.

QUINTO, attendant finem, ad quem Lutherani tēdunt,
vt scilicet sub colore libertatis Euangelicę, quam hominis
bus præponunt, omnis potestas superioritatis tollatur. Nam
licet ab initio præ se tulerint, ecclesiasticā potestatem tanq;
tyrannicę, & cōtra Euangelium occupatam annihilare, seu
reprimere velle, tamen cum eorum fundamentum, scilicet
libertas, quam prædicant, æque vel plus militet contra pote
statem secularem, quam scilicet illa nullis præceptis, quan
tumuis iustis & rationabilibus obligare possit homines ad
parendum, sub pœna mortalis peccati. Manifestum est, eos

etiam illā eneruare velle: quamuis astute fecerint illam saluando, vt scilicet principibus secularibus credentibus, machinationem hanc, non contra se, sed dumtaxat contra ecclesiasticos (quibus laici communiter infensi sunt) dirigi, ac propterea partim in eorum fauorem tractis, partim dissimulantibus, seu non cōtradicientibus, ipsi facilius ecclesiasticos euerterent. Quo facto dubium nō est, quin populi idem contra sæculares principes tentaturi essent.

SEXTO, moueant eos maxima scandala, turbationes, disreptiones bonorum, homicidia, lites, dissensiones, quas secula hæc pessima excitauit, & quotidie excitat per totam Germaniam. Item blasphemix, maledicta, scurrilitates et amaritudines, quæ istis semper in ore sunt, quæ nisi ipsi sedare curauerint, verendum est, ne ira dei desolatio veniat, super Germaniam, in se tam diuisam, immo super ipsosmet principes, qui cum potestatem et gladium a domino acceperint, ad vindictam malorum, talia in subditis suis fieri permittant. Maledictus, inquit, propheta, qui facit opus dei negligenter, et prohibet gladium suum a sanguine iniquorum.

SEPTIMO, considerent Lutherum prope consimili via ad seducendum populum Christianum vti, qua Machometus ille spurcissimus vsus, tot animarū milia decepit, permittendo videlicet ea, ad quæ homines carnales inclinantur. Et exinde eximendo eos ab his, quæ in lege nostra grauiora videntur: nisi quod Lutherus paulo modestius agere videtur, vt eo efficacius decipiat. Machometus plures vxores habendi, & eas pro arbitrio repellendi, aliasque ducendi licentiã concessit. Iste vt monachorum & deo dicatarum virginum ac sacerdotum, lasciuia carnis gestientium sibi fauores conciliet, prædicat vota perpetuæ continentię etiam illicita esse, nedum nō obligatoria. Proptereaque licere illis, per Euāgelicā libertatē nubere: imemor verbi Apostoli, cū dicit de viduis adolescentioribus, quæ cum luxuriatæ fuerint, in Christo nubere volūt.

b ij

habentes damnationē, quia primam fidem irritam fecerunt.

QVIBVS per te expositis, & alijs pluribus, quę in hanc sententiam, partim ex literarum nostrarum exemplis colligere, partim ex tua prudentia excogitare poteris, hortaberis nostro nomine dictos Principes, prelatos ac populos, vt tandem expergiscantur, & excitentur, ad obuiandum, & tam grandi iniurię, quam Lutherani deo & sacre religioni eius & maximę ignominie, quam toti nationi vestre Germanicę, ipsiq; met principibus, & maxima opprobria atq; contumelias, quam maioribus eorum, quos (vt diximus) in effectu ad gehennam condemnant, inferre noscuntur, & ad executionē sententię Apostolicę ac imperialis edicti facti, omnino procedant; detur venia his, qui resipiscere, & errores suos abiurare voluerint; semperq; proniores sint ad miserandum, q̄ ad vindicandum, exemplo dei nostri, qui non vult mortem peccatorum, sed magis vt conuertantur, & viuant. At qui in errore pertinaces permanserint, distractionis virga iuxta sacrorū canonū & legum decreta, sic puniantur, vt ceteri eorum exemplo, vel in fide recta permaneant, vel lapsi in rectam viam redeant.

Q; si quis forte dixerit, Lutherum inauditum & indefensum fuisse per Sedem Apostolicam condemnatum, & propterea audiri omnino debere, nec anteq̄ conuictus sit, condemnandum esse, Respondebitis, q̄ illa quę fidei sunt, propter diuinam auctoritatem credenda sunt, nō probanda. Aufer (inquit Ambrosius) argumenta, vbi fides queritur; piscatoribus creditur, non dialecticis. Et certe fatemur, ei defensionem negari non debere, in his quę sunt facti; hoc est, vtrū dixerit, necne; vtrum predicauerit, vel scripserit, necne, semper diuino iure vero & materia sacramentorum standum auctoritati Sanctorū & ecclesię. Adde q̄ fere omnia, in quibus Lutherus ab alijs dissentit, sunt per diuersa concilia prius reprobata. Nō debet autem reuocare in dubium, quod per con-

clia generalia & vniuersam ecclesiã cõstat esse approbatũ, tanq̃ fide tenendum. Iniuriam nãq̃ facit ecclesiã sinodo, qui semel recte disposita nititur in dubiũ reuocare. Quid enim vnq̃ certi esse poterit inter homines? vel quis disputationũ contentionumq̃ finis erit, si presumpuoso & peruerso cuiq̃ libertas seu licentiã erit recedendi ab his, quę non vnus neq̃ paucorum, sed tot seculorum, & tot sapientissimorum hominum consensu, & catholicę ecclesiã (quam deus in his quę fidei sunt, nunq̃ errare permittit) determinatione sancta sunt, cum tamen vnaquęq̃ ciuitas leges suas inuiolabiliter obseruari exigat? Quomodo non omnia turbationibus & scandalis & confusione plena erunt, nisi ea, quę semel, immo sapius maturo iudicio cõstituta, ab omnibus inconcusse obseruentur? Cum igitur Lutherus & sui cõcilia sanctorum patrum condemnant, sacros canones comburant, & cuncta pro arbitrio suo confundant, ac totum mundum perturbent, manifestum est, eos tanq̃ publicę pacis inimicos & perturbatores, ab omnibus eiusdem pacis amatoribus exterminandos esse.

ITEM, dices nos ingenue fateri, q̃ deus hanc persecutionem ecclesiã suã inferre permittit, propter peccata hominũ, maxime sacerdotum & ecclesiã prælatorũ. Certum em̃ est, non esse abbreviatam manũ domini, vt saluare nequeat, sed peccata diuidere inter nos & ipsum, & abscondere faciem suam a nobis, vt non exaudiat. Clamant scripturę, peccata populi deriuari a peccatis sacerdotum; proptereaq̃ (vt ait Chrysostomus) saluator noster curaturus infirmam ciuitatẽ Iherusalem, ingressus est prius templum, vt peccata sacerdotum primo castigaret, instar boni medici, qui morbum a radice curat. Scimus in hac sancta sede, aliquot iam annis, multa abominanda fuisse, abusus in spiritualibus, excessus in mandatis, & omnia deniq̃ in peruersum mutata. Nec mirum, si aegritudo a capite in membra, a summis pontificibus

in alios inferiores prelatos descēderit, Omnes nos (id est prelati & ecclesiastici) declinauimus, vnusquisq; in vias suas: nec fuit iam diu, qui faceret bonum, non fuit vsq; ad vnum. Quā ob rem necesse est, vt omnes demus gloriam deo, & humiliemus animas nostras ei, videatq; vnusquisq; nostrū, vnde ceciderit, & se potius quilibet iudicet, q̄ a deo in virga furoris sui iudicari velit. Qua in re, quod ad nos attinet, polliceberis nos omnem operā adhibituros, vt primum curia hæc, vnde forte omne hoc malum processit, reformetur, vt sicut inde corruptio in omnes inferiores emanauit, ita etiam ab eadem sanitas & reformatio omnium emanet. Ad quod procurandum nos tanto arctius obligatos reputamus, quanto vniuersum mundum huiusmodi reformationem auidius desiderare videmus. Nos (vti alias tibi dixisse credimus) Pontificatum hunc nunq̄ ambiuimus, immō quantum in nobis fuit, longe maluissimus, priuatam vitam agere, & in sancto ocio deo seruire. Et profecto pontificatum ipsum plane recusassemus, nisi dei timor, & sincerus electionis nostri modus: nec non scismatis ex recusatione nostra imminentis metus nos acceptare illum coegisset. Subicimus igitur collam meę dignitati, non ob dominandi libidinem, neq; ad ditandos propinquos nostros, sed ad diuinę voluntati parendum, ad deformatam eius sponsam ecclesiam catholicam reformandam, ad subueniendum oppressis, & doctos ac virtute præditos, qui multo iam tempore neglecti iacuerunt, erigendum & ornandum, & deniq; ad omnia alia agendum, quæ bonum pontificem & legitimum beati Petri successorem agere oportet. Quanc̄ nemo mirari debet, si non statim omnia errata et abusus omnes per nos emendatos viderit. Inueteratus nimium morbus est, nec simplex, sed varius & mutiplex: peudetentim in eius cura procedendum est, & prius grauioribus magisq; periculosis occurrendum, ne omnia pariter reformare volentes, omnia perturbemus. Omnes subitæ mutatio-

nēs (inquit Aristoteles) in republica periculosa sunt. Qui nimis emungit, elicit sanguinem.

Q̄ aut̄ vltimis literis tuis scribis, questos fuisse tecum principes istos, q̄ concordatis eorū per hanc sedē derogatum sit: dices, nos de his, quæ ante nos facta fuere, culpari non posse nec debere, nobisq̄ eiusmodi derogationes etiam dum in minoribus essemus, semper plurimum displicuisse. Proinde nobis certissimam sententiam esse; etiam si ipsi nō requirerent: illis nostri pontificatus tempore penitus abstinere; partim vt vnicuiq̄ ius suum feruemus, partim, quia æquitas & humanitas exposcit, vt inclitā nationem nostram non solum non offendamus, sed etiam peculiāres ei fauores impendamus.

DE processibus vero, quos a rota auocari, & ad partes remitti postulant, dices nos cupere eis in hoc gratificari, quantum honeste possimus. Sed propter absentiam auditorum ab vrbe pestis gratia, non posse nos de qualitate & habitudine ipsorum processuum ad præsens informari; reuersis vero illis, q̄ peste iam decrescente, breui futurum speramus, facturos in gratiam dictorum principum, quicquid rationabiliter poterimus.

ITEM, sollicitabis diligenter, responsa literarum nostrarum, & requires eos, ad quos scribimus, vt nos literis suis informant, quibus medijs eorum iudicio videatur huic pessimæ sectæ commodius obuiare posse, vt ea quæ per nos prouidenda fuerint, celerius prouideri possint. Et super hoc ipso etiam tu te diligentissime informabis, & nobis plene perscribes.

ITEM, quia intelleximus, in Germania esse multos bonos & doctos viros pauperes, aliqua etiā præclara ingenia, quæ ex dignitate apostolicarū prouisionum histrionibus & stabularijs potius, q̄ a viris doctis fieri solitarū, a sedis huius deuotione auersa, cupimus, vt inquiras, quinā illi sint, eorūq̄

nomina ad nos transmittas, vt accurrente beneficiorum Germanicorum vacatione, illis proprio motu prouidere possimus. Scimus enim, quantum dei honori & animarum salutis ac ædificationi obfuerit, q̄ iam diu beneficia ecclesiastica maxime curam & regimen animarum habentia, data fuerunt hominibus indignis.

DE subsidio procurando, pro Hungaris, non dastus aliam informationem, q̄ discedenti tibi dedimus, excepto, q̄ te hortamur, vt rem illam summo studio (vti facis) cures, nos etiã apud principes & respublicas Italicas, missis oratoribus, sollicitabimus, vt pro viribus quisq̄ subueniat.

Adrianus Papa. vj.

T. Hezius.